

ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಗಾಯನ-ತಾಳ ಒಟ್ಟೊಟ್ಟಿಗೆ ಆರಂಭವಾಗುವುದು ವಿಶೇಷ. (ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಿ ಗಾಯನದಲ್ಲಿ ರಾಗಾಲಾಪ, ಬಂದೀಶ್ ಆರಂಭವಾದ ಮೇಲೆ ತಾಳ ನುಡಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ.)

ದ್ರುಪದ್ ಗಾಯನಕ್ಕೆ ಪಟುವಾಜ್ ಸೂಕ್ತವಾದ ಸಾಧಿ ವಾದ್ಯ, ಕೊಳಲು ರುದ್ರವೀಣೆಗಳನ್ನೂ ಬಳಸುವುದು ಈ ಶೈಲಿಯ ಗಾಯನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮರುಗು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಡಾಗರ್ ಸಹೋದರರು, ಫಲ್ಗುಣಿ ಮಿತ್ರಾ, ಪ್ರೇಮ್‌ಕುಮಾರ್ ಮಲಿಕ್ ಮುಂತಾದವರು ದ್ರುಪದ ಶೈಲಿ ಗಾಯನದ ಪ್ರವರ್ತಕರೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಇವರೆಲ್ಲರ ಬಳಿಕ ದ್ರುಪದ ಪರಂಪರೆಯ ಕೊಂಡಿಯನ್ನು ಜತನವಾಗಿ ಕಾಪಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಭಾರತೀಯ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಈ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವವರೇ ಗುಂಡೇಚ ಸಹೋದರರು.

ಅಪರೂಪವೆನಿಸಿದ ದ್ರುಪದ ಗಾಯನ

ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಿ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ದ್ರುಪದ ಗಾಯನ ಕೇಳಲು ಸಿಗುವುದು ಬಹಳ ಅಪರೂಪ. ಈ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಡಲು ಬಹಳ ಕಷ್ಟ. ಜೊತೆಗೆ ಸೀಮಿತ ವಲಯ ಕೇಳುಗಿರುವುದರಿಂದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ದ್ರುಪದ ಗಾಯನ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ದ್ರುಪದ ಗಾಯನ ಕೇಳುಗರು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಮನದುಂಬಿ ಆಸ್ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣಕರ್ತರೇ ದ್ರುಪದ ಶೈಲಿಯ ಮೇರುಗಾಯಕರಾದ ಉಮಾಕಾಂತ್-ರಮಾಕಾಂತ್ ಗುಂಡೇಚ ಸಹೋದರರು.

ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಲಾವಿದರಾದ ಗುಂಡೇಚಾ ಸಹೋದರರು ಮೂಲತಃ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯವರು. ದ್ರುಪದ್ ಶೈಲಿಯ ಗಾಯನವನ್ನು ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯಗೊಳಿಸಿದವರು. ಸಾಕ್ಷ್ಯ ಚಿತ್ರ, ಚಲನಚಿತ್ರ ಗೀತೆಗಳಿಗೂ ಸ್ವರಸಂಯೋಜನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಸಂದ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು

- ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ (1994)
- ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಸರ್ಕಾರ ನೀಡುವ ಕುಮಾರ ಗಂಧರ್ವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ (1998)
- ಡಾಗರ್ ಘರಾಣ ಪ್ರಶಸ್ತಿ (2001)
- ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಿನಿಮಾ ಸಂಗೀತ ನಿರ್ದೇಶನಕ್ಕೆ ನೀಡುವ 'ರಜತ ಕಮಲ' ಪ್ರಶಸ್ತಿ (2006)
- ಧಾರವಾಡದ ಪುಟ್ಟರಾಜ ಗವಾಯಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ನೀಡುವ 'ಪುಟ್ಟರಾಜ ಗವಾಯಿ' ಪ್ರಶಸ್ತಿ (2010)
- ದೇಶದ ಉನ್ನತ ಗೌರವ 'ಪದ್ಮಶ್ರೀ' ಪುರಸ್ಕಾರ (2012)
- ವತ್ಸಲಾ ಜೋಷಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ (2016)
- ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ ಸರ್ಕಾರದ ಸಂಗೀತ ಗೌರವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ (2017)
- ಕೇಂದ್ರ ಸಂಗೀತ ನಾಟಕ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ (2017)
- ಸ್ವಾತಿ ತಿರುನಾಳ ಪ್ರಶಸ್ತಿ (2018)

ಭೋಪಾಲದಲ್ಲಿ 'ದ್ರುಪದ ಸಂಸ್ಥಾನ' ಎಂಬ ಸಂಗೀತ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಗುರುಕುಲ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದುದು ಈ ಪರಂಪರೆ ಮುಂದುವರಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಪ್ರಯತ್ನ ಎನ್ನಬಹುದು.

ದೇಶ-ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಕಛೇರಿ ಮೂಲಕ ರಂಜಿಸಿದ ಈ ಗಾಯಕರು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಗಾಯನ ಸಮಾಜ, ಚೌಡಯ್ಯ ಹಾಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ದ್ರುಪದ ಗಾಯನ ಕಛೇರಿಗಳನ್ನು ಕೇಳುಗರು ಎಂದಿಗೂ ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ರಾಗಗಳಾದ ಭೂಪಾಲಿ, ಶ್ಯಾಮ್‌ಕಲ್ಯಾಣ್, ಅಡಾಣ, ಯಮುನ್ ರಾಗಗಳ ಬಂದೀಶ್ ಜೊತೆಗೆ 'ಶಂಭೂ ಮಹಾದೇವ, ಶಂಕರಸುತ ಗಣೇಶ, ಮಹಾದೇವ ಸುತ' ಮುಂತಾದ ಅತ್ಯಂತ ಪುರಾತನ ಭಜನಗಳನ್ನು ಕೇಳುಗರನ್ನು ಧ್ಯಾನಸ್ಥ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಗಾನಮಾಧುರ್ಯ ಆಸ್ವಾದಿಸುವ ಸುಯೋಗ ಒದಗಿಸಲು 'ಗುಂಡೇಚ

ಸಹೋದರ್'ರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ ಎನ್ನುವಷ್ಟು ಮನಮಾತು.

ಸಂಗೀತ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಪದವೀಧರರಾದ ರಮಾಕಾಂತ್ ಗುಂಡೇಚ, ಅಣ್ಣ ಉಮಾಕಾಂತ್ ಗುಂಡೇಚ ಅವರೊಂದಿಗೆ ದ್ರುಪದ ಗಾಯನ ಕಲಿಯಲೆಂದೇ ಹುಟ್ಟುಬಿರು ಉಜ್ಜಯಿನಿಯಿಂದ ಭೋಪಾಲಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದವರು. ದ್ರುಪದ ಗಾಯನದ ಪ್ರವರ್ತಕರೆನಿಸಿದ್ದ ಡಾಗರ್ ಸಹೋದರರ (ಜಿಯಾ ಮೊಹಿಯುದ್ದೀನ್ ಡಾಗರ್ ಹಾಗೂ ಜಿಯಾ ಫರೀದುದ್ದೀನ್ ಡಾಗರ್) ಬಳಿ ಈ ವಿಶಿಷ್ಟ ಶೈಲಿಯ ಗಾಯನ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದವರು.

ಜನಪ್ರಿಯಗೊಳಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿ

'ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಿ ಗಾಯನ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ದ್ರುಪದ-ಧಮಾರ್ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯಗೊಳಿಸಿ, ಜನಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನೂ ಈ 'ಗಾಯಕ'ಯತ್ತ ಸೆಳೆಯುವಲ್ಲಿ ಗುಂಡೇಚ ಸಹೋದರರ ಪಾತ್ರ ಮಹತ್ವದ್ದು. ಈ ಶೈಲಿಯ ಗಾಯನ ಕೇಳುಗರಿಗೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ರುಚಿಸದು. ಆದರೆ ಗುಂಡೇಚ ಸಹೋದರರು ಇದನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಜನಪ್ರಿಯಗೊಳಿಸಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹಿಡಿಸುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ್ದರು' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಖ್ಯಾತ ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಿ ಗಾಯಕ ಪಂ. ವೆಂಕಟೇಶ್ ಕುಮಾರ್.

'ದ್ರುಪದ ಗಾಯನದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಡಿಮೆ. ರಾಗಧಾರಿ ಶುದ್ಧವಾಗಿದ್ದು, ದೇವರ ಧ್ಯಾನದಂತೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಶೈಲಿಯ ಬಂದೀಶ್‌ಗಳು ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ, ಈಶ್ವರನ ಮೇಲೆ ಇದ್ದು, ಕೇಳುಗರಿಗೆ ಋಷಿ ಆಗುವಂತೆ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದುದು ಇವರ ಗಾಯನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಪಂ. ವೆಂಕಟೇಶ್ ಕುಮಾರ್.

ಧುತ್ತನೆ ಬಂದೆರಗಿದ ಆಘಾತ

ಈ ಇಬ್ಬರು ಸಹೋದರರ ದ್ರುಪದ ಗಾಯನ ಕಛೇರಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಪುಣೆಯಲ್ಲಿ ಆಯೋಜಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ಸಂಗೀತ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಹೋದರ ಉಮಾಕಾಂತ್ ಗುಂಡೇಚ ಹಾಗೂ ಬಂಧು ಅಖಿಲೇಶ್ ಗುಂಡೇಚಾ ಅವರೊಂದಿಗೆ ರಮಾಕಾಂತ್ ಗುಂಡೇಚ ಅವರು ಭೋಪಾಲ ಸಮೀಪದ ಹಬೀಬ್‌ಗಂಜ್ ರೈಲು ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ ರೈಲಿಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ವೇಳೆಗೆ ಎದೆನೋವು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ತಕ್ಷಣ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದರೂ ತೀವ್ರ ಹೃದಯಾಘಾತ ಅವರನ್ನು ಗಾನ ಜಗತ್ತಿನಿಂದ ಬಾರದ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದಿದೆ. 56 ವರ್ಷ ಸಾಯುವ ವಯಸ್ಸಂತೂ ಖಂಡಿತ ಅಲ್ಲ. ಈ ಅಪರೂಪದ ಸಾಧಕ ಇನ್ನಷ್ಟು ದ್ರುಪದ ಗಾಯಕರನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡುವುದಿತ್ತು. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಿ ಸಂಗೀತದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನ ಹಾಗೂ ಅದ್ಭುತ ಪ್ರಕಾರವಾದ ದ್ರುಪದ ಶೈಲಿಯ ಕೊಂಡಿಯೊಂದು ಕಳಚಿ ಈ ನಾದ ಪರಂಪರೆ ಬಡವಾದಂತಾಗಿದೆ.

ಗುಂಡೇಚ ಸಹೋದರರು... ಪಂ. ಉಮಾಕಾಂತ್ ಗುಂಡೇಚ ಹಾಗೂ ಪಂ. ರಮಾಕಾಂತ್ ಗುಂಡೇಚ